

Radiointervju: Per Ludvig Lindgren berättar och sjunger om positivspelarnas visor på 1870- och 80-talet.

Lyssna på intervjun här:

<https://stockholmskallan.stockholm.se/post/34668>

Personer:

PLL: Per Ludvig Lindgren.

I: Intervjuaren.

PLL: Det här lilla kåseriet jag kommer att föredraga ut i radio behandlar, positivspelarnas¹ visor på 70-talet, emellan 70 och 80. De visorna har nu utgått ur allmänna meningen nu, men på den tiden var de populära och varje sång, varje visa som sjöngs skrevs mest här i Stockholm av en författare, en bohem² och hette Nyberg som bodde nere vid Värmdögatan. Det var ett snille, men en fullkomlig bohem. Han gjorde visorna efter händelserna som passerade och lämnade dem till ”Kilbomskans”³ förlagsverksamhet som var ner i Gamla basaren⁴ som nu är riven vid Södermalms torg. Där i fick positivspelarna i Stockholm och nästan hela Sverige sitt lager ifrån och köpte visorna där. De gav, var det visst ett halvt öre styck och tog 12 öre så de förtjänade bra pengar om de sålde mycket på Djurgården och överallt i landsorten, på marknader.

Däribland var han Djurgårds-Kalle⁵. Han var på 80-talet när han kom i sällskap med henne Emma, Djurgårds-Emma⁶ som var född positivspelerska. För den flickan minns jag när jag var barn, då gick hon med sin far. Fadern var blind, så hon gick och ledde honom. Men hon var uppfostrad positivspelerska, och hon och Axel, var på senare tid. Han är ju död nu. De kallade honom Djurgårds-Kalle, men han hette Axel och var sotare i sig själv. Den här första visan: ”Susanna”⁷. Den införde två stycken danskar, som kom från Köpenhamn och de bröt på

---

¹ Positiv – Bärbar mekanisk orgel spelad med vev.

² Bohem – Person som har en alternativ livsstil i förhållande till människor som lever enligt normen.

³ Kihlbomskan – Catarina Kilberg (f. 1797- d. 1872) hade en bokhandel på Södermalms Torg och blev känd som förläggare av skillingtryck. Se s. 71 i ”Skillingtryckarna” av Eva Danielsson (2019), Svenskt Visarkiv. https://carkiv.musikverk.se/www/epublikationer/Meddelanden_53.pdf

⁴ Basaren – Marknad. Här syftar det på ett visst hus vid Södermalms torg som kallades så. Se s. 71 i ”Skillingtryckarna” av Eva Danielsson (2019), Svenskt Visarkiv. https://carkiv.musikverk.se/www/epublikationer/Meddelanden_53.pdf

⁵ Djurgårds-Kalle – hette egentligen Axel Valfrid Lindman (f. 1866- d. 1934). Han och hans partner Emma stod ofta vid entrén till Skansen och spelade sina visor. Där står de staty sedan 1985. Hans positiv finns bevarat på Stockholms stadsmuseum. Se: <https://www.stockholmskallan.se/post/24523>.

⁶ Djurgårds-Emma - Hette egentligen Emelie Gustava Sjöström (f. 1869- d. 1939). Hon och fadern, en bergsprängarbas som var blind efter en sprängolycka, var ofta ute och sjöng till faderns positiv. Efter faderns död blev hon Djurgårds-Kalles partner. Läs mer om Kalle och Emma i skriften ”Kalle och Emma på Djurgården” av Bill Lindvall (1985).

⁷ ”Susanna” Jfr texten på s. 134 i ”Den gamla visboken – Gamla skillingtryck, sjömansvisor, emigrant och rallarvisor m.fl.” (1972) Svenska visförlaget, Stockholm. Ursprungligen en visa skriven av amerikanen Steven Foster (1826-1864) se sida 97 ”Visor från farfars tid” Lennart Kjellgren (1973) Lts Pocket förlag, Stockholm

danska och svenska, så det var en rotväliska⁸ som man knappt begrep, men pengar tjänade de på Djurgårn. Den första ”Susanna”, Den låter så här:

--- PLL spelar gitarr och sjunger ---

- Jag är född på den gamla Englands kust.
Där de stolta skutorna går.
Då den stolte sjömannen var min lust.
Sen jag blott var sjuutton år.
O Susanna, gråt inte för din vän, när du reser ut på böljan blå och kommer snart igen.

--- PLL slutar spela gitarr ---

PLL: Men de bröt på danska, så det var roligt att stå och höra på dem. Sen hade vi ”Petter Jönsson”⁹. Den visan lever än i minnet här i Sveriges rike, ibland många av publiken. När Petter Jönsson skulle fara till Amerika och kom tillbaka igen utfattig. Han for dit med pengar och kom tillbaka igen. Och visan första versen lyder så här. Jag sjunger bara en bit, en vers på de här bitarna, för det drar för långt dem.

--- PLL spelar gitarr och sjunger ---

- O Petter Jönsson han såg i ”Fäderneslandet”¹⁰.
Att ämbetsmännen förstört det nordiska landet.
Då blev han ledsen och tänkte: Jäkeln anamma¹¹.
Jag tror jag tror jag kilar¹² min väg och det med detsamma”.

--- PLL slutar spela gitarr ---

PLL: Och sen var det ”Murare flickan”¹³ som också var populär på 70-talet. Den kan hända att några i den gamla publiken i Sverige kommer ihåg. Den låter så här:

--- PLL spelar gitarr och sjunger ---

- Ut i Frisens park som många andra gick jag att förströelse mig få.
Bäst jag ibland mänskohopen vandrar.
Jag, en näpen¹⁴ tärna hitta på.
Klädd i sommarhatt, med blommor och med flor¹⁵,
Och chinjong¹⁶ och chinjong som en brödkorg stor.

---

⁸ Rotväliska – Språk som betraktas som fult och obegripligt.

⁹ ”Petter Jönsson” Jfr texten på s. 165 i ”Hundra svenska skillingtryck och kupletter” av Stephanie och Christer Topelius (1991), Tidens förlag, Stockholm Skriven av Magnus Elmlblad (f. 1848 - d. 1888) som själv var emigrant och arbetade som journalist i Chicago på 1870-talet. Se sida 128 i ”Visor från farfars tid” Lennart Kjellgren (1973), Lts Pocket förlag, Stockholm

¹⁰ Fäderneslandet – En välkänd tidning på 1800-talet. Se: <https://stockholmskallan.stockholm.se/post/7980>

¹¹ Anamma – Vanligt i äldre svordomar. Betyder ”gripa” eller ”tillägna sig”.

¹² Kila – Springa.

¹³ ”Murare flickan” Jfr texten i ”Dalkullans sångbok” (okänt år), L Lövgrens förlag, Chicago.

<https://katalog.visarkiv.se/lib/views/visolat/ShowRecord.aspx?id=928359>

¹⁴ Näpen – Söt.

¹⁵ Flor – Tunn, genomskinlig slöja.

¹⁶ Chinjong – Håruppsättning i form av en knut i nacken.

--- PLL slutar spela gitarr ---

PLL: Det var början på den sången. Sen hade vi ”Gubben Noak”¹⁷ också, som behandlar syndafallet, när som Noaks Ark, som också den här gubben Nyberg skrev. Jag tror han skrev den i början av 70-talet, 72 eller 73. För jag var ju inte så gammal, men jag minns den, att den här Fläsk-Nisse¹⁸ sjöng den första gången på Djurgården. Och då hade han en publik som stod och då hjälpte dem till och visor sålde han.

--- PLL spelar gitarr igen ---

- Vi prisa högljutt gamla testamentets dar.
Då levde uti paradiset en och var.
Vår Herre skipade själv både lag och rätt.
Men nu för tiden går det till på annat sätt.
Gunås¹⁹ tralalala.
Gunås tralalala.
Gunås tralala lej

--- PLL slutar spela gitarr ---

PLL: Så lät den. Åh sen hade vi den här ”Vid vassen av stranden”²⁰. Den var också mycket känslig, i synnerhet ibland tjänare. De sjöng den mycket i köken när de kokade potatis och stekte sina grejer upp i köken. Då sjöng mycket utav Stockholms töserna²¹ den här:

--- PLL spelar gitarr ---

- Vid vassen av stranden, vid sorlande bäcken.
Min älskling sig smyger från morgon till kväll.
Hon plockar de blommor som kärleken hyser
Och lever i hyddan så lycklig och säll²².
Och luften rensar skyarna de kalla.
Och regn på våra fönsterrutor falla.
Kom följ mig till stranden. Jag älskar blott dig.
Kom följ mig till stranden. Jag älskar blott dig.

--- PLL slutar spela gitarr ---

PLL: Så var den. Sen hade vi en sång till som var mycket populär som hette ”Jungfru Kristina”²³. Det är lite tal i den. Den ska jag sjunga två verser av, så att lyssnarna får veta vad som hände i den där roliga visan.

---

¹⁷ ”Gubben Noak” - Jfr texten på s. 83 i ”Hundra svenska skillingtryck och kupletter” av Stephanie och Christer Topelius (1991), Tidens förlag, Stockholm.

¹⁸ Fläsk-Nisse – Nämns även här: <https://sodermalm.one/glasbruksgatan/positivhalare.html>

¹⁹ Gunås – Tyvärr.

²⁰ ”Vid vassen av stranden” jfr texten på s. 120 i Visor på Kvällskvisten” av Lennart Kjellgren (1979), Stockholm LT Där heter den ”Kom möt mig vid stranden”.

²¹ Tös – Flicka.

²² Säll – Lycklig.

²³ ”Jungfru Kristina” jfr texten i ”Fem alldeles nya visor” (1878), utgiven av C. Kihlberg. där den heter ”Den Tredje”: <https://www.alvin-portal.org/alvin/attachment/document/alvin-record:257747/ATTACHMENT-0009.pdf>

--- PLL spelar gitarr ---

- En lördagsmorgon frun hon sa till jungfru sin Kristina:
- En tur till Kornhamnstorg vi tar, nu ska vi klä oss fina.

--- PLL talar ---

- Det ska ske min beskedliga²⁴ frun, ska bara ta på min lilla.

--- PLL spelar gitarr ---

- Laditiata, Laditiata ladei ladi ladi, la. Laditiata, Laditiata, ladi ladi la.
Min krinolin²⁵ är hos min mor, o kan jag fruns få låna?
Jag tar då på mig mina skor lackerade på tårna

--- PLL talar ---

- Så saken var den lilla Stina hade varit på en bal i Hornskroken. Där var två norska skarpskyttar²⁶. Den ena tyckte hon om men den andra fick sig en...

--- PLL spelar gitarr ---

- Laditiata, Laditiata ladei ladi ladi, la. Laditiata, Laditiata, ladi ladi la.

--- PLL slutar spela gitarr ---

PLL: Så låt den. Det är många verser på den, men vi fortsätter till nästa. Också var det "Pelles stockholmsresa"²⁷, vi hade som också var mycket populär den tiden.

--- PLL spelar gitarr ---

PLL: Åh sen var det "En timme försent"²⁸. Den var mycket känslig den där. Skulle föreställa vara lite sorglustig.

--- PLL spelar gitarr ---

- O min moder i barndomen redan.
Lät en käring mig spå.
Och hon spådde då allt sedan skulle i uppfyllelse gå.
Denna kärring med käpp och med krycka. Hade ärligt att brännas förtjänt.
För hon spådde all jordelivets lycka. Du skall komma en timme för sent.

--- PLL slutar spela gitarr ---

PLL: Åh sen komma den där versen om att han komma en timma för sent både när han fria och skulle gifta sig och allting. Och när han dog, så dog han en timma för sent. Så den var mycket sorglig den där biten. Och sen hade vi "Positivspelavisan". Den var populär den.

---

²⁴ Beskedliga – Blygsamma.

²⁵ Krinolin – Kjol som är utspänd i klockform med hjälp av en stel underkjol. Mode i mitten av 1800-talet.

²⁶ Skarpskyttar – Skicklig skytt.

²⁷ "Pelles Stockholmsresa" är "Den fjärde" i "Fem nya vackra visor" (1878) utgiven av C. Kihlberg. Se: <https://www.alvin-portal.org/alvin/attachment/document/alvin-record:257717/ATTACHMENT-0009.pdf>

²⁸ "En timme för sent" – Jfr texten på s. 67 i "200 gamla kända visor av Sven Edvard Ohlsson" (1948), Nils Åbergs musikförlag, Stockholm.

Nyberg skrev den för en positivspelare som hette Jonsson²⁹. Han var blind den där gubben. Åh dem trätte på honom för den där gubben hade det ganska bra ställt. Han bodde nere vid Stora Metens gränd i Stockholm, den där gamla gubben. Jag minns honom mycket väl. Men han hade det bra ställt men han var mycket snål. Han var ute och spela. Han hade restriktioner³⁰ från polisen. Och då skrev den här Nyberg på beställning den här biten åt han, som gubben sjöng då.

--- PLL spelar gitarr ---

- Visst får man stundom höra. Det är ett uselt liv.
Att gå omkring i bygden och spela positiv.
Men den som klandrar smaken den ger man tusan haken.
Man har ej muntert liv.

--- PLL slutar spela ----

PLL: Sen var det en trall efter den där. Men den var gubben ensam om att sjunga. Sen vart det en annan bit som gubben Nyberg skrev som hette "Gossen som du gav mig med ditt svarta krusiga hår", det var också på samma melodi men den sjöng dem andra. Och så var den här en mycket vacker bit som Nyberg skrev. Den skrev han för Blinda-Norberg³¹.

--- PLL spelar gitarr ----

- Ack jag hörde lärkor sjunga. Nå välkommen glada vår.
På ett år du tycktes gunga, du slog ner där vägen går.
Över gårdet, ner i dalen.
Ser du fläcken som är grön.
Se hur munter hon som inte, minns sin melodi så skön.

--- PLL slutar spela gitarr ---

PLL: Den skrev han Nyberg åt den där Blinda-Norberg. Och hans dotter sjöng den. Och den flickan hade en överdådig vacker röst. Hon följde fadern åt. Sen hade vi "Axel och Hilda"³². Det är en så gammalsvensk folkvisa så jag kan föredra en vers på den.

--- PLL spelar gitarr ---

- Bland "Värends"³³ de sköna, de rika lundarna satt.
Ung Axel med sin Hilda uti en sommarnatt.
Där talades om kärlek, om forna dagars fröjd.
Och lyckans sol hon glänste upp på sin middagshöjd.

---PLL slutar spela gitarr---

---

²⁹ Jonsson – Gatumusikant verkar ha varit ett vanligt sätt för personer med synnedgång att försörja sig under denna tid. Det ansågs dock inte moraliskt korrekt då det var för nära välgörenhet, se sida 230 i "Omsorg och Kontroll" av Claes G. Olsson (2010) Umeå universitet, Umeå.

³⁰ Restriktion – Att begränsa något.

³¹ Blinda-Norberg – Hittar inte denna person i någon källa. Se not 31.

³² "Axel och Hilda" jfr texten på s. 205 i "Visor från farfars tid" av Lennart Kjellgren (1973) Lts Pocket förlag Stockholm. Visan skriven av J. H. Chronwall.

³³ Värends – Historiskt område i sydvästra Kronobergs län. Se: <https://folkdrakt.se/bild/varend/varend.html>

PLL: Den är det också många verser på och var förskräckligt populär. Lika populär på sin tid som ”Kalle P”³⁴ var. Och sen hade vi en som hette ”Erik och Anna”³⁵. Den var författad. Men den var inte författad av Nyberg. Utan det var någon annan. Det var någon i Småland. Någon smålänning, som hade författat den sången.

--- PLL spelar gitarr ---

- Ung Erik mötte Karin sin, på skogens öde stig.
Han fråge, vill du bliva min så skall jag älska dig?
Som makar uti nöd och lust.
Allt intill livets sista pust.
Tralalala lej. Tralala li. Tralalala lej.

--- PLL slutar spela gitarr ---

PLL: Så lät den. Och sen har vi Elis Sandelins³⁶ ”beväringssvisa”³⁷. Den sjöngs mycket av Vackra-Rosen³⁸ och var ”bravonummer”³⁹ på.

--- PLL spelar gitarr ---

- När jag var ett och 20 år. Jag skulle då väl ut.
Ja ut att exercera⁴⁰ och mig lära veta hut⁴¹
För upp på cellfängelset, blev jag mönstrad och mätt.
Kors för tusan i våld. Kors för tusan ajajaj.

Sen blev vi där på lägret, låg stilla ett par dar.
Så kom det där en doktor och skulle se om vi var bra
Han var klädd i käpp och hatt och han hette doktor Bratt.
Kors för tusan i våld. Kors för tusan ajajaj

O gröt och fläsk och ärtor fick vi äta hela dan.
I tälten, vi låg där och frös som bara ”hin”⁴².
Det gör ingenting min själ, det sker för Svea Rikes⁴³ väl.
Kors för tusan i våld, kors för tusan ajajaj.

---

³⁴ ”Kalle P.” Text på s.120 i ”Hundra svenska skillingtryck och kupletter” av Stephanie och Christer Topelius (1991), Tidens förlag, Stockholm.

³⁵ Antagligen menar han ”Ung Erik och skön Karin” skriven av Per Tomasson och tryckt första gången i Jönköping 1847, jfr texten på s. 70 i ”60 skillingtryck” av Sven Egnell och Lill Yunkers (1982) Bonnier Fakta bokförlag, Stockholm. På s. 17. I ”Den gamla visboken” av svenska visförlaget Klinten.

³⁶ Eli Sandelin – Var sångare, skådespelare och underhållare (1852-1889). Det står om honom i ”Några anteckningar om Elis Sandelin ” av O. Hedström och Sigfrid Ewald (1934), Smiths boktryckeri.

³⁷ Beväring – Beväpna. Här verkar det syfta på ett äldre uttryck för värnplikt.

³⁸ Vackra-Rosen – Karl Rudolf Ros (1839-1912) var en välkänd gatumusikant, original och bohem som sades vara väldigt vacker. Han har blivit avbildad av Carl Larsson och staty av Karl eld. (Se: https://sv.wikipedia.org/wiki/Vackra_Roosen).

³⁹ Bravonummer – PLL menar troligtvis ”Bravurnummer” vilket betyder en artists främsta nummer.

⁴⁰ Exercera – Militärövning.

⁴¹ Veta hut – Uppföra sig ordentligt.

⁴² Hin – Djävulen.

⁴³ Svea Rike – Äldre benämning på Sverige.

På söndagen så blev vi uppställda till parad.
Så blev min lilla hjärtevän så innerligen glad.
Hon sitter rodnande ibland. Och sa: ”Det var förskräckligt vad du är grann⁴⁴.
Kors för tusan i våld. Kors för tusan ajajaj.

Jag lärt mig exercera och sköta mitt gevär.
Och inte är det väl så trist, om du kommer mig för när.
För då smäller det min själ. Det gäller Svea Rikes väl.
Kors för tusan i våld. Kors för tusan ajajaj.

O visan den jag sjungit. O visan den var bra.
O vill ni sedan veta vem visan diktat har.
Så är det Elis Sandelin i från Djurgårdsvarietén⁴⁵.
Kors för sjutton i våld. Kors för tusan ajajaj.

--- PLL slutar spela gitarr ---

PLL: Det var den. Och sen har jag några sjömansvisor att föredra. Däribland en lotsvisa⁴⁶ när jag var unga pojken och kom ut till sjöss första gången. Då var den mycket populär. Det var på 70-talet.

--- PLL spelar gitarr ---

- För när som klockan åtta slår kommer lotsen ombord.
Frågar gossarna om seglen är klara.
För hiven ankaret opp. Sträcken seglen i topp.
Låt oss segla men vinden är god.
Hiven ankaret opp. Sträcken seglen i topp.
Låt oss segla medan vinden är god.

För aldrig jag förglömma kan flickorna i Köpenhamn.
De fällde tårar på snövita kinder.
O, de suckar och de ber. Herren vare med er.
Och ledsage er på böljan den blå.
O, de suckar och de ber. Herren vare med er.
Och ledsage er på böljan den blå.

--- PLL slutar spela gitarr ---

PLL: Så har vi en sjömansvisa till här. Som första gången jag hörde den. Det var på 70-talet i Norge. Jag ser att den har svensk text men jag lärde mig den i Norge i alla fall. Men då var den på norska men jag ser att den finns här i Sverige på svenska. Jag ska föredra den så gott jag förmår. Den är bra lång men den är vacker.

--- PLL spelar gitarr ---

---

⁴⁴ Grann – Stilig.

⁴⁵ Varieté – Föreställning med sång och dans i olika former.

⁴⁶ Lots – Yrkesperson som vägleder fartyg.

- O du glade sjöman. Nu jag lämnar mitt land.
Gör en resa omkring jorden på den vilda ocean.
Jag är glader och förnöjd och jag sjunger med fröjd⁴⁷.
Och mitt hopp det står till Herren Gud i himmelens höjd.

Ankaren hivas upp. Seglen sträcker sig i topp,
Och en man går till rors, men de andra klarar om.
Vi med hattarna i hand står vi klara alla man.
Och ett ömt farväl vi sända till vårt kära fosterland.

Nu är allting gott och klart. Skeppet börjar göra fart.
Våra flickor står på stranden, ser oss långsamt glida bort.
O, en brinnande tår ifrån deras ögon går.
O, med klappande hjärta, de ack mot hemmet går.

Dagen skrider sitt slut. Natten ser förfärlig ut.
Och, det stormar och det blåser i var endaste knut.
Månen redan gått ner. Stjärnorna dem syns ej mer.
Mörka byar, stora sjöar.
Vi är över blott på tre.

Storm och krusande hav. Skeppet lider där ut av.
Och den stolte sjömannen går på bredden av sin grav.
Men han tröstar sig med. Att han lider ingen nöd.
Om han änskönt⁴⁸ i havet bleve liggande död.

När man räcker sin hand i ett främmande land.
Står där tusentals små flickor och med vid öppen famn.
Var välkommen i land. Du glade sjöman.
Var välkommen. Var välkommen. Du glada sjöman.

Den glädjen dock är kort. Snart du åter ilar bort.
Och mot Norden vi styra med en väldig fart.
Och i gynnande vind. Ska vi snart föra hem.
Till föräldrar och syskon som en öm och trogen vän.

Så till slut man kommen hem och man råkar sin vän
som i livet och i döden är fylld av kärleken.
Kom och vila i min famn. På den lugnaste hamn.
Från din resa omkring världen och den vida ocean.

Nu är allting gott och klart. Välkommen min skatt.
O nu slutar jag min visa med ett kärleksfullt god natt.

---

⁴⁷ Fröjd – Känsla av glädje.

⁴⁸ Änskönt – Fastän.

Jag är gläder och förnöjd och jag sjunger med fröjd.
Och mitt hopp står till Herren Gud i himmelens höjd.

--- PLL slutar spela gitarr ---

PLL: Jag kan föredra ett par verser på ”Sandals kanon”⁴⁹ som också var Ros slagnummer på den där tiden. Jag ska sjunga två eller tre verser på den som avslutning på programmet.

--- PLL spelar gitarr ---

- En ynkelig visa jag önskar att sjunga.
Med kraft och med anda. Med själ och med tunga.
Med hjärta, med strupe, med röst och med ton.
Om en som blev tokig i Sandals kanon.

--- PLL slutar spela gitarr ---

I: Nu får ni allt berätta hur det gick till när visan diktades. Vad den handlar om?

PLL: Jo, det var det att det var en skräddare på Söder som hade fått snurren⁵⁰. Han hette Sandahl⁵¹. Han uppfann en kanon som han påstod, den gubben, kunde skjuta runt kring hörnen med. Men det gick ju inte kring en hörna. Men det kunde han inte. Men i alla fall annonserade han i uti Stockholmstidningarna som då var på slutet av 60 och början på 70-talen. Jag tror att annonserna ska finnas kvar i arkiven än. Att han inbjöd allmänheten att bese hans provskjutning på den där kanon. Och lita på att från hela Stockholm strömmade dem den där söndagen till Danvikstull. Där skulle provskjutningen gå ute mellan Lugnet och Barnängen skulle han provskjuta. Så framåt Danviken skulle han skjuta runt hörnet där vid Liljeholmens gamla ljusfabrik. Men det gick ju inte.

Men i alla fall den här flickan. Det var gubben Nyberg det som diktade den här visan om Sandals kanon. Den här flickan på Söder. Det är ju diktade personer men gubben fann sig bra. Och hon fick heta Fredrika och hon stannade kvar på hospitalet⁵² flickkräket, för hon blev tokig på Sandals kanon. Men sista versen handlar om det att hon var dag tog sin motion och gick ner på båt, för att se på Sandals kanon. För hon fick ju aldrig se den mera. Det där var ju bara skämt alltihopa och den som skrev den där visan gubben där, han var lite snurrig han med. Nej, så det undrar jag inte på. Att det var tokigt alltihopa. Det var ett folkliv där nere. De hurrade och skrek och skrattade om vart annat. Och en del hade varit där ute i det gröna. De hade haft så kallat helafton eller helnatt där ute, en del av Stockholms invånare. Dem var jämt i gasen allihopa när den där kanonskjutningen skulle gå då på middagen där ute. Det var livat. Jag ska slutligen sjunga en vers till på den som avslutning.

---

⁴⁹ ”Sandals kanon” Jfr texten i ”Hundra svenska skillingtryck och kupletter” av Stephanie och Christer Topelius (1991). Tidens förlag, Stockholm. sida. 179. Flera källor menar att visan kommer från Frans Hodells folkkomedi med titeln ”Andersson, Petterson och Lundström” från 1866..

⁵⁰ Fått snurren – Bli galen.

⁵¹ Sandal – Syftar på A. B. Sandal som var uppfinnare och 1865 skulle visa upp en ”undervattenskanon” som skulle spränga en bepansrad båt lastad med sten, men inget hände. Se s. 20-22: i ”Visan vi inte minns” av Kristina Mattson och Håkan Norlen (1980) Sveriges radios förlag, Stockholm.

⁵² Hospital – Äldre benämning på mentalsjukhus.

--- PLL spelar gitarr ---

- O flickan hon stannade kvar på hospitalet. Det var ju så klart när allt gick det så galet.
Men varje dag, hon går neder på bron, för att få se upp på Sandals kanon.
Men varje dag hon går neder på bron, för att kolla och se upp på Sandals kanon.

--- PLL slutar spela gitarr ---

PLL: Det var slutversen på den där biten och i alla fall stannade hon kvar där på hospitalet enligt visan. Huruvida det var en diktad person eller verklighet, det vet jag verkligen inte. Den här gumman Kilbom som sålde dem här positivspelarvisorna var förläggare här i Stockholm. Hon hade kunder ända uppifrån Norrland som förläggare med dem här skillingtrycken⁵³. Hon hade Lunkentuss och alla möjliga sådana där sex öres böcker och tolvöres böcker. Sådana här skillingtryck och visorna. Men positivspelarna betalade visst, jag tror det var ett halvt öre per ark. Och sen tog 12 och 15 och en del priser stod 20 öre. Så fick de sälja de för det priset. Ja, då gjorde dem goa affärer. Men det var ju inte sagt alltid att det gick att sälja så mycket av dem. Men sålde, det gjorde de i alla fall.

Men kronan ibland alla utav de där bohemerna som gick då på Djurgården och spelade var Vackra-Rosen. Han hade diktat en visa ”Vackra-Rosen”, som behandlade alla Stockholmsflickorna. Jag vet inte om den kom ut på tryck. Men jag kommer inte ihåg mer än den sista versen som behandlade flickorna i Gamla stan Men dem tyckte han bäst om i alla fall. Han säger i sin vers att ”Det var bra och det var bra. En sådan flicka vill jag ha.” Så han tyckte om flickorna från Gamla stan. De andra stadsdelarna på Söder kasserade han.

I: Sjung den versen som ett extra nummer.

---- PLL spelar gitarr ---

- Flickorna ut i Gamla staden De är rika och magnifika.
Fast de rumlar⁵⁴ om. Både nätter och dar.
Vet de dock att de ett hjärta haver kvar.
Det är bra. Det är bra. En sådan flicka vill jag ha.

--- PLL slutar spela ---

PLL: Den lät så. Det var fem verser på den, men jag kommer inte ihåg mer än den enda. Jag tror inte den finns i tryck. För jag har varit och tittat i bibliotek efter den. Jag tror inte att den finns i tryck. Så hade Ros en sång till som behandlade herr Peterssons klagan. Den har han själv skrivit, men jag kan inte hela biten. Jag ska sjunga en vers på den. Den första.

I: Ett litet extra nummer till alltså.

--- PLL spelar gitarr ---

- Av allt som hanterar min syndiga själ.
Är intet så plågsamt som hustrun min kär.

---

⁵³ Skillingtryck – Små häften om cirka 8 sidor med visor. Se:
http://old.visarkiv.se/online/svenskavisor/sida_12.htm

⁵⁴ Rumla – Festa.

I tid eller otid. Med fog eller ej.
Ja, bara jag tänker, hon gräla på mig.
Hon gräla på mig, hon gräla på mig
Jag vågar ej tänka, hon gräla på mig.

--- PLL slutar spela ---

PLL: Jag ska sjunga en sång till som behandlar Ros lidande i sitt äktenskap. Den visan skrev Ros själv. För sitt eget äktenskap. Han hade inte så roliga dagar med sin fru som han var gift med.

---PLL spelar gitarr ----

- Att jag kom till världen. Ej var det mitt fel?
Fast sen jag naturligtvis lite haft fel.
Om händelsen gör hon ett helt konterfej⁵⁵ av mina föräldrar.
Hon grälar på mig. Hon grälar på mig. Hon grälar på mig.
För jag har föräldrar.
Hon grälar på mig.

--- PLL slutar spela ---

---

⁵⁵ Konterfej – Skämtsamt uttryck om porträtt.